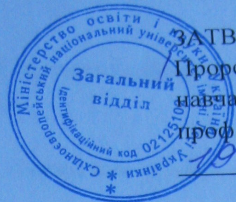

1 2
за
она
і.н.,
а і

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра документознавства і музейної справи

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

Гаврилюк С. В.

19 жовтня 2016

ІСТОРІЯ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ

РОБОЧА ПРОГРАМА нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

галузі знань 0201 «Культура»

напряму 6.020103 «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури»

Луцьк – 2016

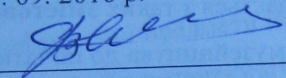
Робоча програма навчальної дисципліни «Історія музейної справи» для студентів за напрямом підготовки 0201 «Культура», спеціальністю 6.020103 «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури» _____, 2016 р. – 19 с.

Розробник: Надольська В. В., доцент кафедри документознавства і музейної справи, к.і.н. доцент.

Рецензент: Гаврилюк О. Н., доцент кафедри нової та новітньої історії України, к.і.н., доцент.

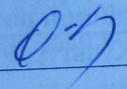
Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри документознавства музейної справи

протокол № 2 від 26. 09. 2016 р.

Завідувач кафедри: (Бондаренко Г. В.).

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № 1 від 3. 10. 2016 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (Карліна О. М.).

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 2 від 19. 10. 2016 р.

Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія музейної справи» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 0201 «Культура» спеціальності 6.020103 «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процеси формування і розвитку музеального феномену, його сучасних форм; історія появи музеїв, їх функціонування в різних політичних і соціально-економічних умовах.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна читається для студентів третього курсу на базі знань із всесвітньої історії, після вивчення «Загальної музеології». Дисципліна вивчається перед засвоєнням історії вітчизняної музейної справи. Проблематика курсу пов'язана міждисциплінарними зв'язками з археологією, всесвітньою історією, музеологією, історією культури.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Передумови становлення і розвитку музейництва до початку XIX ст.
2. Розвиток музейної справи у XIX – на початку XXI ст.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 6	0201 «Культура»	нормативна
Модулів 3	Спеціальність 6.02010301 музейна справа та охорона пам'яток історії та культури	Рік підготовки 3
Змістових модулів 2		Семестр 5
ІНДЗ: є		Лекції 36 год.
Загальна кількість годин 216		Практичні (семінари) 36 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):	Освітній ступінь бакалавр	Лабораторні ____ год.
Аудиторних 4		Самостійна робота 72 год.
Самостійна робота 4		Індивідуальна робота 72 год.
Індивідуальна робота 4		Форма контролю: <u>іспит</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія музейної справи» є з'ясування вивчення студентами процесів формування і розвитку музеальності, появи та інституціалізації

різних регіонах світу музеїв, особливостей їх розбудови як соціокультурного інституту, його місця і ролі в кожній конкретній історичній епосі.

1. 2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія музейної справи» є зусилля студентами вузлових питань історичної музеології, закономірностей та передумов появи музеїв, особливостей діяльності музеїв у різних країнах світу; оволодіння методикою і методологією систематики та типології, аналізу досліджуваних історичною музеологією процесів і явищ.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- джерела історичної музеології;
- Періодизацію та етапи розвитку музеального феномену;
- історичні передумови формування музеїв;
- особливості розвитку європейських музеїв у кожен історичну епоху;
- особливості появи і розвитку музеїв в країнах Америки, Австралії, Азії та Африки;
- найцінніші музейні предмети найбільших музеїв світу;
- сучасні тенденції в розвитку музейництва;
- понятійно-термінологічний апарат науки.

уміти:

- аналізувати вузлові проблеми історичної музеології;
- використовувати наявні джерела для вивчення історії окремого музею;
- визначати тенденції історичного розвитку музеїв світу;
- характеризувати найбільш відомі музеї світу.
- показати особливості музейної культури як невід'ємної складової загальнолюдської культури.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Передумови становлення і розвиток музейництва до початку XIX століття

Тема 1. Історична музеологія.

Зародження та розвиток музеологічних знань. Музеєзнавство і музеологія. Наукові підходи до визначення сутності музеології та музеєзнавства. Спеціальне і загальне музеєзнавство ІКОФОМ та завдання координації теоретичних досліджень у сфері музеології. Предмет пізнання музеології. Музеальність. Завдання музеології. Історична музеологія. Історія музеального феномену. Музейна інституція як об'єктивна форма. Музеальне відношення. Історія музею та музеальності. Проблема періодизації. Первинні та вторинні джерела історії музеальності. Історіографія історії музейної справи. Наукові дослідження історії музеєзнавства (Ф. Тейлор, Н. фон Хольст, П. Кабанне, К. Помян, В. Грицкевич, Т. Юренев).

розвитку спеціалізованих форм і типів музеїв (Ф. Клемм, Ж. Базен), музеїв окремих країн (фон Шлоссер, В. Шерер, Дж. Льюїс).

Тема 2. Домузейна епоха. Грецька античність.

Найдавніші форми колекціонування за археологічними дослідженнями (царські колекції Ашурбанипала, Набоніда та ін.). Мусейон у Стародавній Греції. Зібрання, охорона і облік предметів у грецьких святилищах та храмах. Пінакотеки грецького світу. Статуї Пойкіле. Особливості перших колекцій у Стародавній Греції. Колекція Аристотеля. Формування цілеспрямованого колекціонування в епоху еллінізму. Олександрійський мусейон. Бібліотека. Колекціонування пергамських правителів Атталідів.

Тема 3. Домузейна епоха. Стародавній Рим.

Військові трофеї у Стародавньому Римі. Формування інституту приватного колекціонування (Корнелій Сулла, Марк Сквавл, Гай Веррес, Цицерон, Пліній Молодший та ін.). Об'єкти римського колекціонування. Становлення ринку творів мистецтва. Рух до публічного доступу до скарбів мистецтва. Храміві зібрання. Портик Метелла. Перша публічна галерея. Збереження, експонування і демонстрація громадських зібрань Стародавнього Риму. Занепад колекціонування в Римській імперії під натиском ранньо-християнської ідеології.

Тема 4. Мотивації домузейних зібрань та колекціонування.

Поняття «колекція». Зібрання предметів як засіб естетичного переживання; сакральна та економічна мотивація колекціонування; мотивація соціального престижу; зібрання патріотичного характеру; колекціонування як засіб допитливості та дослідницької діяльності; зібрання як доказ родинності із легендарними предками. Зібрання пам'яток як вираз єдності середземноморського і середньоазіатського світу. Види побутування домузейних зібрань. Діалогічна і монологічна форми представлення домузейних зібрань.

Тема 5. Протомузейна епоха.

Особливості середньовічної культури. Церковні скарбниці Європейської Середньовіччя: склад та джерела поповнення. Символіка оздоблення храмів. Світські скарбниці. Зміст терміну «гардеробна». Скарбниці Карла Великого, Карла V Мудрого, московських царів. Приватне колекціонування та його особливості (Ніколо Кресценті, Джордан Орсіні, Генрі Вінчестерський, Жан Берійський). Зміцнення зв'язків між людьми за допомогою архівів, бібліотек і домузейних зібрань. Формування перших колекцій в державах Сходу. Храміві скарбниці та зібрання правителів. Імператорське та приватне колекціонування в Китаї.

Тема 6. Історичні передумови появи музеїв.

Епоха Відродження. Ідеологія гуманізму та формування нової культури. Визначне місце творів мистецтва в колекціях доби відродження. Передумови появи феномену музею в Італії в XV столітті.

столітті. Формування цілеспрямованого колекціонування (Франческо Петрарка, Поджа Браччоліні, Франческо Скварчоне). Колекції Медичі у Флоренції в XV ст. Колекції папського дому в Римі. Проблеми термінології ренесансних експозицій (кабінет, студіоло, антикварій). Сутність музею в уявленнях гуманістів Марсиліо Фічіно і Джана Паоло Ломаццо. Новий зміст терміну «музей» та його поширення в Італії.

Тема 7. Поява музеїв у Європі. Термінологія Ренесансних експозицій: галерея, кабінет, пінакотека, антикварії, студіоло, музей. Кабінети і галереї епохи Відродження. Концепція студіоло. Студіоло Федеріго П'єр да Монтефельтро в Урбіно (1476 г.), Франческо I Медичі в Флоренції. Гротто Ізабелли д'Есте в Мантуї: концепція, формування, склад зібрання. Функції антикваріїв. Римські антикварії (Капітолійський, Бельведерський дворик у Ватикані). Сікстинська Капелла. Лоджія Рафаеля. Галерея Уффіці. Публічний статуарій Грімані у Венеції. Програма антикварію, експозиційна схема, особливості колекції. Антикварій Віспасіана в Мантуї. Зібрання портретів італійського гуманіста Паоло Джовіо в Комо. Кунсткамера вундеркамера і шатцкамера. Мюнц-кабінет. Кунсткамера Фердинанда I Габсбурга у Відні. Дрезденська і Мюнхенська кунсткамери.

Тема 8. Художнє колекціонування в Європі в XVI ст. Колекції в Фонтенбло як вираження політичних претензій Франциска I. Традиції художнього колекціонування в Баварії Вільгельма IV фон Віттельсбахів та його нащадків. Праця С. фон Квіхельберга – перша спроба формування теорії музейного колекціонування. Реалізація в Кунсткамері та Антикварії мюнхенського замку Віттельсбахів Нойвесте найбільш універсальної й енциклопедичної музейної програми XVI ст. Колекції Габсбургів в Австрії, Іспанії та Чехії. Програма експозиції, склад колекції, розміщення експонатів в Амбраському замку Фердинанда II. Колекції іспанського короля Філіпа II Габсбурга. Музейна програма і зібрання Рудольфа II в Празі. Формування європейської історії мистецтва і колекціонування.

Тема 9. Природничє колекціонування в Європі в XVI – XVII ст. Детермінанти появи та розвитку природничо-наукових кабінетів. Перші природничо-наукові кабінети європейських дослідників XVI ст. та їх відмінність від інших музейних закладів епохи пізнього Відродження (кабінети швейцарського природознавця Конрада фон Геснера, Улісса Альдрованді в Болоньї, Франческо Кальчоларі в Вероні, Мікеле Меркаті у Римі, Ферранте Імперато в Неаполі). Перші каталоги природничонаукових кабінетів. Природничо-наукові кабінети академій і наукових товариств XVII ст. (академія Федеріко Чезі у Римі, академія дослідів у Флоренції, музей Атанасія Кірхе в римському Колегіумі). Анатомічні театри і кабінети.

Тема 10. Художнє колекціонування в Європі в XVII ст. XVII століття – «золоте століття» колекціонування. Перетворення колекціонування у позастанове і поза національне явище. Твори мистецтва як форма вкладення капіталів. Поява художніх аукціонів. Початок нової

етапу у світовому музейництві: фактори впливу, сутність, особливості. Художні зібрання європейських монархів (англійський король Карл I Стюарт, французький король Людовик XIV, кардинали Рішельє та Мазаріні, іспанський монарх Філіп IV, ерцгерцог Леопольд Вільгельм правитель Південних Нідерландів, шведська королева Христина, правитель Баварії Максиміліан I). Створення в Римі знаменитих галерей Боргезе, Дориа-Памфілі, Спада, Колонна, Паллавічіні. Особливо експозицій палацових галерей. Палатинська галерея (галерея Пітті). Перші спроби каталогізації культурно-історичних пам'яток та теоретичного забезпечення музейної справи (Джуліо Манчі «Роздуми про живопис», І. Д. Майор «Непередбачувані думки про кунсткамери і натуралієнкамери», Д. В. Моллер «Про кунсткамери і натуралієнкамери», М. Б. Валентіні «Музей музеїв», Каспар Найкель «Музеографія»). Пріоритети формування музейного фонду. Характерні музейні моделі та їх соціальні функції. Загальні результати еволюції музейної справи протягом праженоменального періоду.

Тема 11. Колекціонування і перші публічні музеї епохи Просвітництва (XVIII ст.)

Ідеологія Просвітництва та її вплив на колекціонування. Назви приміщень для колекцій. Розвиток приватного колекціонування в країнах Європи та його специфіка. Колекціонери епохи Просвітництва. Художній ринок і формування інституту атрибутування пам'яток. Кабінети воскових фігур і панорами. Поступ музейництва протягом XVIII ст. Вплив ідеології Просвітництва на характер музейного будівництва. Зростання педагогічних функцій музею. Осмислення місця музеїв у культурному житті. Перші кроки державної музейної політики. Початок профілізації музейних зібрань. Формування музейних мереж у європейських країнах: початкова стадія. Музей Ашмола. Формування першого публічного музею в Англії. Дрезден – центр художнього колекціонування. Заснування Дрезденської картинної галереї. Формування картинних галерей в Австрії. Формування в Луврі Музею Франції. Французька революція і створення спеціалізованих музеїв.

Тема 12. Формування російських музеїв. Передумови становлення музею соціокультурного інституту в Російській імперії та його особливості. Приватна колекція Петра I, «Государев кабинет». Модель-камера. Перша в Росії палацова картинна галерея у петергофському Монплезірі. Колекціонери Петровської епохи (кабінет Я.В. Брюса, колекція Д.І. Голіцина, зібрання Б.П. Шереметєва, А. Демидова, О.Д. Меньшикова). Кабінети наукових і освітніх закладів (Московський університет, Петербурзька Академія художеств, Горьке училище, Вільне економічне товариство). Іркутський музей. Формування колекцій і становлення музею Кунсткамера. Перетворення Кунсткамери в підрозділ Академії наук. Історичні умови формування палацового музею Ермітаж. Набуття статусу публічного музею.

Тема 13. Наполеонівські війни і музейне будівництво. Ідеологічне обґрунтування політики конфіскації художніх цінностей у підкорених французькою армією народів. Мир угоди як юридичне визначення квот культурних цінностей, які відправлялися до Парижу. Проголошення Парижу художньою столицею світу. Формування та функціонування музею Наполеона. Діяльність Вівана-Денона. Музейна політика революційної та наполеонівської Франції. Провінційні публічні музеї. Пінакотека Брера в Мілані. Особливості появи Рейксмузеуму в республіканській Голандії. Перші спроби створення публічного музею в Іспанії. Прадо. Розпад імперії Наполеона та зміни в музейному будівництві. Реституція культурних цінностей. Старий музей і Новий музей у Берліні. Гліптотека і Стара пінакотека в Мюнхені.

Тема 14. Процеси становлення в Європі національних музеїв. Зростання національної самосвідомості європейців. Розвиток музейної справи в XIX – на початку XX ст. Музей в системі цінностей європейського суспільства XIX ст. як заклад загальнонаціонального значення, необхідний атрибут суверенної держави. Формування суспільної музейної свідомості, поєднання традиційної (академічної) моделі музейного закладу, її соціальні функції. Перетворення закритих зібрань старожитностей європейських монархів у публічні установи (Дрезден, Москва, Петербург). Формування музеїв національної історії і культури (Угорський національний музей, Національний музей у Празі, Національний музей старожитностей у Копенгагені, Німецький національний музей у Нюрнберзі, Музей національних старожитностей у Сен-Жермен-ла-Шапель, Національний музей старожитностей у Бухаресті, Румянцевський музей, Державний історичний музей у Москві). Поява музеїв національного мистецтва (Національний музей сучасного мистецтва у Парижі, Нова пінакотека в Мюнхені, Національна галерея британського мистецтва, Третьяковська галерея).

Тема 15. Роль музею в збереженні традиційної культури. Зростання зацікавленості національною і культурною самобутністю народів. Етнографічне колекціонування в другій половині XIX ст. Створення Артуром Хаселіусом виставки «Скандинавська етнографічна колекція». Поява першого музею під відкритим небом. Вплив етнографічних виставок на розвиток експозиційних ідей. Музеї „in situ”. Формування і розвиток музеїв сільськогосподарства. Семантика експозиції музеїв сільськогосподарства. Музеї сільськогосподарства світу. Міжнародна асоціація музеїв сільськогосподарства. Концепції розвитку етнографічних музеїв в сучасних умовах.

Тема 16. Музейна спеціалізація. Кількісне зростання музейних закладів у Європі. Вплив диференціації наукового знання на спеціалізацію музеїв в XIX ст. Фахівці музейної справи, представники різних наукових дисциплін. Реорганізація Кунсткамер. Зміни критеріїв оцінки мистецтва минулих історичних періодів та формування колекцій давньохристиянської

візантійського, ранньосередньовічного, східного мистецтва, рококо. Єгипетський музей Григоріанський етрусський музей. Віденський музей гравюр Альбертіна. Відкриття спеціалізованих музеїв декоративно-вжиткового мистецтва, художніх промислів і ремесел. Формування музеїв науки і техніки. Профільна структура національних музейних мереж. Фіксація емпіричного досвіду музейництва та проблема теоретичного забезпечення. Розвиток приватного колекціонування в розвитку музейної справи. Державні заходи та громадські ініціативи в музейній сфері.

Тема 17. Принципи комплектування й експонування музейних зібрань. Суспільна думка XIX ст. про соціальне значення музеїв. Принцип повноти і систематичності колекцій. Історико-систематичний і історико-монографічний принципи формування художніх музеїв. Структура музейних зібрань, засоби демонстрації пам'яток. Класифікаційна система експонування. Систематичні експозиції. Географічний принцип систематизації етнографічної експозиції. Музейні зліпків. Система обліку, збереження та дослідження музейних цінностей.

Тема 18. Музеї і освіта. Публічні музеї та створення загальнодоступних експозицій. Формування просвітницької функції музею. Нові принципи показу експонатів, спрямовані на активізацію ролі відвідувачів. Форми спілкування з музейною аудиторією. Створення освітніх експозицій і лекційна робота. Екскурсійний показ музейних колекцій. Розширення можливостей огляду музеїв широкою аудиторією. Зростання кількості відвідувачів. Створення музеїв при вищих навчальних закладах. Нові організаційні форми виховання учнів музейними засобами. Створення музеями системи і методики занять зі школярами і вчителями. Музейний діалог. Перший європейський музеєзнавчий журнал «Музеумкунде» («Музейна справа»). Поява діяльності педагогічних музеїв. Перетворення музеїв у невід'ємну складову повсякденного життя людини.

Тема 19. Музеї Америки і Австралії. Початковий етап музейного будівництва в Американському континенті та його особливості. Становлення природничо-наукових етнографічних музеїв у США (Чарлстонський музей, Американський музей Піла в Філадельфії). Економічне зростання та активізація художнього колекціонування. Створення в другій половині XIX ст. музею Метрополітен в Нью-Йорку, музею образотворчого мистецтва в Бостоні, Філадельфійського художнього музею, Чиказького інституту мистецтв. Створення Смітсонівського інституту. Формування і розвиток Національного музею американської історії. Національні культурні традиції і феномен американського музею: специфічне культурно-історичне підґрунтя, основні етапи, корпоративна політика, елітарна та демократична тенденції, децентралізація та демократизація, поліфонічний характер музейної мережі, високий рівень музеологічних досліджень, велика ефективність використання новітніх науково-технічних засобів. Зародження становлення, та основні етапи розвитку музеїв Латинської Америки. Специфічні особливості

музейної мережі й організації музейництва латиноамериканських країн. Музеї світового значення на американському континенті. Етапи становлення музеїв в Австралії. Відкриття першого в країні Австралійського музею. Національна галерея Вікторії. Музейництво Австралії: специфічні умови та профілізація музейної мережі, визначні музеї, перспективні проекти.

Тема 20. Музеї Африки і Азії. Африка: особливості музейної потреби серед місцевого населення та переселенців. Археологічна та мистецька спадщини, як основні об'єкти музеєфікації. Національні та місцеві музеї африканських країн. Особливе значення міжнародної допомоги для розвитку музейної справи на Африканському континенті. Загальні культурно-історичні чинники виникнення та розвитку музейної справи, особливості музейництва в країнах Азії. Європейська колонізація і відкриття перших музеїв в Індії. Розвиток музейної культури Індії в другій половині XX ст. Колекції Топкапи-сарая. Особливості музейного розвитку Туреччини в 20-90 рр. XX ст. Формування національних музеїв в Японії, храмові території та скарбниці країн. Поява та розвиток музейних закладів у Китаї. Вплив офіційної ідеології на розвиток музеїв Китаю. Музеї світового значення на Азійському континенті.

Тема 21. Музейне будівництво в СРСР. Встановлення більшовицької влади і нова політика в музейній сфері. Діяльність художньо-історичних комісій. Збереження культурної спадщини: досягнення і прорахунки. Формування структури органів управління музейною справою та створення законодавчої бази для її функціонування. Дискусії щодо ролі музеїв у нових історичних умовах. Нові функції і завдання музеїв. Формування державної музейної мережі. Ліквідація музейних закладів, які не відповідали вимогам програми соціалістичного будівництва. Централізація та профілізація музеїв у радянській державі. Особливості музейного розвитку в другій половині XX ст. Використання тематичного методу експонування в радянських музеях.

Тема 22. Музей у тоталітарному суспільстві. Феномен тоталітаризму і культура. Музей і пропаганда. Набуття музеями невластивих їм функцій. Особливості побудови експозицій. Тематико-експозиційний комплекс. Примусове вилучення предметів із фондів і експозицій. Розпродаж музейних зібрань: причини та наслідки. Кадрова політика, планове оновлення кадрового складу працівників музеїв. Масові кадрові чистки і політичні процеси. Згорання наукових досліджень в сфері профільних дисциплін, звуження тематики комплектування музейних фондів, Друга світова війна і доля музейних зібрань Європи.

Тема 23. Нові тенденції у розвитку музейної сфери у другій половині XX – початку XX ст. Культурно-історична ситуація другої половини XX ст. і стан музейної сфери. Наслідки Другої світової війни для розвитку музейної справи. Процес поступового вдосконалення окремих напрямів музейної справи. Пошуки нового архітектурного образу музею. Початок міжнародного співробітництва в музейній галузі: створення ІКОМ. «Музейний вибух» 1960-1970

пр.: передумови, сутність, наслідки. Існування музеїв «нового типу» одночасно із традиційними музеями, принципові відмінності в музейних моделях. Рівень теоретичного забезпечення музейної діяльності. Національні періодичні видання з музейної справи. Новий етап і форми міжнародної співпраці в музейній сфері. Використання музеями сучасних науково-технічних засобів. Новітнє розуміння музею та його соціальних функцій; нові критерії оцінки музейної діяльності. Пошуки оптимальних музейних моделей XXI ст. та їх різновиди. Міждисциплінарний характер теоретичного забезпечення музейної справи як обов'язкова умова її подальшого розвитку. Реституція музейних цінностей як актуальна проблема та шляхи її вирішення. Роль електронних засобів інформації у сфері музейництва. Основні теоретичні та практичні досягнення музейної справи нині.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Індив. Роб.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Передумови становлення і розвиток музейництва до початку XIX ст.							
Тема 1. Історична музеологія	6	2			2	2	
Тема 2. Домузейна епоха. Грецька античність	8	2			3	3	
Тема 3. Домузейна епоха. Стародавній Рим	8	2			3	3	
Тема 4. Мотивації домузейних зібрань та колекціонування	10		4		3	3	
Тема 5. Протомузейна епоха	10	2	2		3	3	
Тема 6. Історичні передумови появи музеїв	10	2	2		3	3	
Тема 7. Поява музеїв у Європі	13	2	4		4	3	
Тема 8. Художнє колекціонування в Європі в XVI ст.	8	2			3	3	
Тема 9. Природниче колекціонування в Європі в XVI – XVII ст.	8	2			3	3	
Тема 10. Художнє колекціонування в Європі в XVII ст.	8	2			3	3	
Тема 11. Колекціонування і перші публічні музеї епохи Просвітництва (XVIII ст.)	9		2		3	4	
Тема 12. Формування російських музеїв	8		2		3	3	
Разом за змістовим модулем 1	106	18	16		36	36	
Змістовий модуль 2. Розвиток музейної справи у XIX – на початку XXI ст.							
Тема 13. Наполеонівські війни і музейне будівництво	8	2			3	3	
Тема 14. Процеси становлення в Європі національних музеїв	12	2	4		3	3	

Тема 15. Роль музею в збереженні традиційної культури	8		2		3	3	
Тема 16. Музейна спеціалізація	12	2	4		3	3	
Тема 17. Принципи комплектування й експонування музейних зібрань	8	2			3	3	
Тема 18. Музеї і освіта	8	2			3	3	
Тема 19. Музеї Америки і Австралії	14	2	4		4	4	
Тема 20. Музеї Африки і Азії	12	2	2		4	4	
Тема 21. Музейне будівництво в СРСР	8		2		3	3	
Тема 22. Музей у тоталітарному суспільстві	8	2			3	3	
Тема 23. Нові тенденції у розвитку музейної сфери у другій половині ХХ ст.	12	2	2		4	4	
Разом за змістовим модулем 2	110	18	20		36	36	
Усього годин	216	36	36		72	72	

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Мотивації домuzeйних зібрань та колекціонування 1. Поняття «колекція». 2. Зібрання предметів як засіб естетичного переживання. 3. Сакральна мотивація зібрань. 4. Економічна мотивація колекціонування. 5. Колекціонування як засіб допитливості та дослідницької діяльності. 6. Мотивація соціального престижу. 7. Зібрання патріотичного характеру. 8. Види побутування протомuzeйних зібрань. 9. Діалогічна і монологічна форми представлення протомuzeйних зібрань.	4
2	Протомuzeйна епоха 1. Церковні скарбниці Європейського Середньовіччя. 2. Світські скарбниці. 3. Приватне колекціонування. 4. Формування перших колекцій в державах Сходу.	2
3	Історичні передумови появи музеїв 1. Сутність епохи Відродження. 2. Передумови появи феномену музею в Італії в XV столітті. 3. Сутність музею в уявленнях гуманістів (Марсіліо Фічіно; Джан Паоло Ломаццо).	2
4	Поява музеїв у Європі 1. Виникнення феномену музею в Італії в XV столітті. 2. Фамільні зібрання родини Медичі. 3. Галерея статуй. Організація колекцій у Трибуні. 4. Історичні умови формування художніх скарбів Риму. 5. Сікстинська Капелла. 6. Музей Піо-Клементіно.	4

	7. Гротто Ізабелли д'Есте в Мантуї. 8. Публічний статуарій Грімамі у Венеції.	
5	Колекціонування і перші публічні музеї епохи Просвітництва (XVIII ст.) 1. Ідеологія Просвітництва та її вплив на колекціонування. 2. Зростання педагогічних функцій музею. 3. Колекціонери епохи Просвітництва. 4. Формування перших публічних музеїв у Західній Європі.	2
6	Формування російських музеїв 1. Кабінети і галереї кінця XVII – першої чверті XVIII ст. 2. Кабінети наукових та освітніх закладів. 3. Іркутський музеум. 4. Петербурзька кунсткамера.	2
7	Процеси становлення в Європі національних музеїв 1. Музей в системі цінностей європейського суспільства XIX ст. 2. Перетворення закритих зібрань старожитностей європейських монархів у публічні установи. 3. Заснування у Дрездені картинної галереї. 4. Формування палацового музею Ермітаж. 5. Формування в Луврі Музею Франції.. 6. Національний музей Прадо.	4
8	Роль музею в збереженні традиційної культури 1. Етнографічне колекціонування в другій половині XIX ст. 2. Створення першого музею під відкритим небом. 3. Вплив етнографічних виставок на розвиток експозиційних ідей. 4. Концепції розвитку етнографічних музеїв в сучасних умовах.	2
9	Музейна спеціалізація 1. Вплив диференціації наукового знання на спеціалізацію музеїв в XIX ст. 2. Реорганізація Кунсткамер. 3. Відкриття спеціалізованих музеїв. 4. Формування музеїв науки і техніки. 5. Музеї зліпків.	4
10	Музеї Америки і Австралії 1. Початковий етап музейного будівництва на Американському континенті. 2. Становлення природничо-наукових і етнографічних музеїв у США. 3. Створення в другій половині XIX ст. художніх музеїв. 4. Особливості функціонування музеїв у США. 5. Музеї Австралії.	4
11	Музеї Африки і Азії 1. Особливості музейного будівництва на Африканському континенті. 2. Європейська колонізація і відкриття перших музеїв в Індії. 3. Особливості музейного розвитку Туреччини. 4. Музеї Японії. 5. Музеї Китаю.	2
12	Музейне будівництво в СРСР 1. Збереження культурної спадщини: досягнення і прорахунки.	2

	2. Функції і завдання музеїв. 3. Формування державної музейної мережі. 4. Особливості музейного розвитку в другій половині ХХ ст. 5. Музей у тоталітарному суспільстві. 6. Друга світова війна і доля музейних зібрань Європи.	
13	Нові тенденції у розвитку музейної сфери у другій половині ХХ ст. 1. Культурні центри. 2. Дитячі музеї. 3. Інтегрований музей. 4. Екомузеї. 5. Національні періодичні музейні видання.	2
	Разом	36

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Історична музеологія	2
2	Домузейна епоха. Грецька античність	3
3	Домузейна епоха. Стародавній Рим	3
4	Мотивації домузейних зібрань та колекціонування	3
5	Протомузейна епоха	3
6	Історичні передумови появи музеїв	3
7	Поява музеїв у Європі	3
8	Художнє колекціонування в Європі в XVI ст.	3
9	Природниче колекціонування в Європі в XVI – XVII ст.	3
10	Художнє колекціонування в Європі в XVII ст.	3
11	Колекціонування і перші публічні музеї епохи Просвітництва (XVIII ст.)	4
12	Формування російських музеїв	3
13	Наполеонівські війни і музейне будівництво	3
14	Процеси становлення в Європі національних музеїв	3
15	Роль музею в збереженні традиційної культури	3
16	Музейна спеціалізація	3
17	Принципи комплектування й експонування музейних зібрань	3
18	Музеї і освіта	3
19	Музеї Америки і Австралії	4
20	Музеї Африки і Азії	4
21	Музейне будівництво в СРСР	3
22	Музей у тоталітарному суспільстві	3
23	Нові тенденції у розвитку музейної сфери у другій половині ХХ ст.	4
	Разом	72

7. Індивідуальні завдання

1. Підготувати і представити в аудиторії презентацію (до 15 хв.) історії та збірки одного музеїв світу (за вибором студента). Обраний підхід та використаний у презентації фактологічний матеріал визначатимуть оцінку (максимально 10 балів).

8. Методи та засоби навчання

Методи усного, письмового контролю та самоконтролю.

Словесні (розповідь-пояснення, бесіда, проблемна лекція), наочні (ілюстрація, демонстрація) та практичні (практична робота, реферати тощо).

Методи інтерактивного навчання – колективні дискусії, навчально-ділові ігри.

Пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові методи.

Позааудиторна діяльність.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

10.1. Питання для здійснення підсумкового контролю успішності навчання

1. Предмет пізнання музеології.
2. Завдання історичної музеології.
3. Джерела історії музеальності.
4. Проблема періодизації.
5. Найдавніші форми колекціонування.
6. Грецька античність.
7. Колекції та колекціонери епохи еллінізму.
8. Приватні зібрання Стародавнього Риму.
9. Громадські зібрання Стародавнього Риму.
10. Церковні скарбниці.
11. Світські скарбниці і приватне колекціонування.
12. Формування перших колекцій в державах Сходу.
13. Історичні передумови появи музеїв.
14. Термінологія Ренесансних експозицій.
15. Студіоло епохи Відродження.
16. Антикварії епохи Відродження.
17. Кунсткамери епохи Відродження.
18. Фамільні зібрання роду Медичі – передумова появи Галереї Уффіці.
19. Формування Галереї Уффіці.
20. Природничо-наукові кабінети XVI–XVII ст.
21. Формування художніх колекцій у XVII ст.
22. Експозиції палацових галерей.
23. Поява музеографії.

24. Ідеологія Просвітництва і концепція публічного музею.
25. Музей Ашмола.
26. Формування першого публічного музею в Англії.
27. Дрезден – центр художнього колекціонування.
28. Заснування картинної галереї в Дрездені.
29. Історичні умови формування художніх скарбів Риму.
30. Сікстинська Капелла.
31. Пінакотека.
32. Лувр – центр наукового і культурного життя Франції XVI–XVIII ст.
33. Формування в Луврі Музею Франції.
34. Кабінети і галереї Російської імперії кінця XVII – першої чверті XVIII ст.
35. Кабінети наукових та освітніх закладів Росії. Іркутський музей.
36. Формування колекцій і становлення музею „Петербурзька Кунсткамера”.
37. Історичні умови формування палацового музею Ермітаж.
38. Музей Наполеона.
39. Пінакотека Брера.
40. Рейксмузеум.
41. Реституція культурних цінностей після наполеонівських війн.
42. Старий музей і Новий музей у Берліні.
43. Музей в системі цінностей європейського суспільства XIX ст.
44. Перетворення закритих зібрань старожитностей європейських монархів у публічні установи.
45. Прадо.
46. Формування музеїв національної історії і культури.
47. Поява музеїв національного мистецтва.
48. Формування і розвиток Третьяковської галереї.
49. Етнографічне колекціонування в другій половині XIX ст. та створення першого музею під відкритим небом.
50. Вплив диференціації наукового знання на спеціалізацію музеїв в XIX ст.
51. Реорганізація Кунсткамер.
52. Відкриття спеціалізованих музеїв.
53. Формування музеїв науки і техніки.
54. Наукові принципи комплектування й експонування музейних зібрань.
55. Музеї зліпків.
56. Поява і розвиток музеїв сільського господарства.

57. Особливості функціонування музеїв у США.
58. Музеї Австралії.
59. Особливості музейного будівництва на Африканському континенті.
60. Музеї Японії.
61. Музеї Китаю.
62. Музеї і освіта в XIX – на початку XX ст.
63. Музей у тоталітарному суспільстві.
64. Розвиток музеїв в СРСР.
65. Створення і діяльність культурних центрів у другій половині XX ст.
66. Дитячі музеї.
67. Особливості функціонування тематичних парків і садів.
68. Екомузеї.
69. Інтегрований музей і „нова музеологія”.
70. Національні періодичні видання з музейної справи.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Перевірка конспектування студентами лекційних занять.

Оцінювання відповідей студентів на семінарських заняттях у формі підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань.

Написання студентами поточних письмових тестових завдань за змістовними модулями.

Виконання та захист студентами індивідуального завдання за темою курсу.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 30 балів);
2. виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (максимум 10 балів);
3. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Поточний контроль (мах = 40 балів)			Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
15 балів – підготовка і робота	15 балів – підготовка і робота	10	30	30	100

<p>на семінарських заняттях (за результатами відповідей обраховується середньоарифметичний бал (додаються всі отримані оцінки, отримане число ділиться на кількість відповідей). 3 бали за систематичну підготовку до семінарських занять та активну участь у їх роботі (доповнення, виступи з повідомленнями, рефератами, рецензування відповідей і т. д.).</p>	<p>на семінарських заняттях (за результатами відповідей обраховується середньоарифметичний бал (додаються всі отримані оцінки, отримане число ділиться на кількість відповідей). 3 бали за систематичну підготовку до семінарських занять та активну участь у їх роботі (доповнення, виступи з повідомленнями, рефератами, рецензування відповідей і т. д.).</p>				
---	---	--	--	--	--

Оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях за 12 бальною шкалою:

1–3 бали – незадовільна відповідь з конспектом або ксерокопіями;

4–6 балів – неповна відповідь на поставлене питання з конспектом без самостійного володіння матеріалом;

7–9 балів – повна відповідь, студент лише частково користується конспектом;

10–12 балів – самостійна, повна відповідь без використання конспекту, виявлене вміння аналізувати, порівнювати матеріал, робити висновки та узагальнення.

Формою проведення МКР є комп'ютерне тестування.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		

1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)
--------	----	--------------	--

12. Методичне забезпечення

1. Алмазова Н. С., Бикеева Н. Ю. История музеев мира: Учебно-методическое пособие для студентов дневного и заочного отделения, обучающихся по специальности «Музеология» Казань, 2008.

2. Вайдахер Ф. Загальна музеологія: Посібник / Перекл. з нім. В. Лозинський, О. Лях Х. Назаркевич. – Львів : Літопис, 2003.

3. Грицкевич В. П. История музейного дела. В 3-х частях. Часть 1: История музейного дела до конца XVIII века. – СПб. : СПбГУКИ, 2004.

4. Грицкевич В. П. История музейного дела. В 3-х частях. Часть 2: История музейного дела конца XVIII – начала XX вв. – СПб. : СПбГУКИ, 2007.

5. Грицкевич В. П. История музейного дела. В 3-х частях. Часть 3: История музейного дела в новейший период (1918-2000). – СПб. : СПбГУКИ, 2009.

6. Костыря М. А. Крупнейшие художественные музеи мира: Учебно-методическое пособие. СПб, 2011.

7. Лыскова О. В. Музеи мира: Учебное пособие. 2-изд. – М.: Флинта, Наука, 2004.

8. Овчинникова Б., Чижова Л. Музеи России: Становление и развитие до начала XX века. Учеб. пособие. – 2-е изд., перераб. и дополн.. – Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та. 2002.

9. Основы музееведения: учебное пособие / под ред. Э. А. Шулепова. – М. : Едиториум УРСС, 2005.

10. Поршнева В. П. Музеи и музеи: учеб.-метод. пособие для студентов специальности «Музейное дело и охрана памятников». – СПб., 1997.

11. Шевченко В. В. Музеезнавство: Навч. посібник для дистанційного навчання. – Київ: Університет «Україна», 2007.

12. Шляхтина Л. М. Основы музейного дела: учеб. пособие для студентов педагогических и гуманитарных вузов. – СПб., 2000.

13. Юренева Т. Ю. Музееведение: Учеб. для студ. вуз. – М. : Академический проект, 2003.

14. Юренева Т.Ю. Художественные музеи Западной Европы. История и коллекция. Рекоменд. в качестве учеб. пособия для студентов гуманитар. специальностей / Федеральное агентство по культуре и кинематографии. Рос. ин-т культурологии. – М. : Трикста : Академический проект, 2007.

13. Список джерел

1. Адлер Ю. П., Маркова Е. В., Грановский Ю. В. Планирование эксперимента при поиске оптимальных условий. – М. : Наука, 1976.
2. Базен Ж. История искусства от Вазари до наших дней. – М., 1995.
3. Британский музей. Лондон. – М. : Искусство, 1989.
4. Британский музей. Лондон: Альбом / Авт.-сост. Б. И. Ривкин. – М., 1980.
5. Ватикан. – М. : Вече, 2001.
6. Всеобщая история искусства. В 6 т. – М. : Искусство, 1963.
7. Галерея Уффици. Флоренция. – М. : Искусство, 1986.
8. Государственная Третьяковская галерея. История и коллекция. – М. : Искусство, 1987.
9. Государственная Третьяковская галерея. Каталог живописи XVIII – начала XX в. (1917 г.). – М., 1984.
10. Государственная Третьяковская галерея. Очерки истории: 1856–1917. – Л., 1981.
11. Гуревич А. Я. Категории средневековой культуры. – М. : Искусство, 1972.
12. 250 лет музея антропологии и этнографии им. Петра Великого. – М. ; Л., 1964.
13. Егорова К.С. Художественные музеи Голландии. – М., 1968.
14. Заславский М. А. Ландшафтные экспозиции музеев мира. – Л. : Наука, 1977 (Естественноисторические музеи Европы, США, России).
15. Зейдевитц Р., Зейдевитц М. Дрезденская галерея. – М., 1965.
16. Калитина Н. Н. Музеи Парижа. 2-е изд. – М. : Искусство, 1986.
17. Кузнецова И. А. Национальная галерея в Лондоне. – М., 1968.
18. Левинсон-Лессинг В. Ф. История картинной галереи Эрмитажа (1764–1917). – Л. : Изобразительное искусство, 1985.
19. Махо О. Г. Студиоло Франческо I Медичи – позднеренессансная трансформация идеала правителя-гуманиста // Культура Возрождения XVI в. – М., 1997.
20. Музеи Ватикана. Рим: Альбом / Авт.-сост. З. Борисова. – М., 1974.
21. Музей д'Орсе: Париж. – К.: Мистецтво, 1991.
22. Музей и власть. Государственная политика в области музейного дела (XVIII–XX вв.). Часть 1, 2. – М., 1991.
23. Музей и сельское хозяйство // Muzeum. – 1984. – № 143.
24. Музей истории искусства: Вена. – М.: Изобразительное искусство, 1986.
25. Музей Метрополитен. Нью-Йорк: Альбом / Авт.-сост. В. А. Суслов. – М., 1983.
26. Музейное дело России / под ред. Каулен М. Е., Коссовой И. М., Сундиевой А. А. – М.: ВК, 2003.
27. Музеи мира / ред. группа: О. Елисеева, Т. Евсева. – М. : Мир энциклопедий, 2006.

28. Музеи: пересмотр границ (голография и электрография в музеях, аудиовизуальные средства, музеи общины и т.д.) // Muzeum. – 1992. – № 173/174.
29. Музеи португалоязычных стран // Museum. – 1989. – № 161.
30. Музей Прадо. Мадрид: Альбом / Авт.-сост. К. Малицкая. – М., 1971.
31. Музей Росси: Справочник. В 4 т. – М.: Искусство, 1993.
32. Национальные периодические издания по музейному делу // Muzeum. – 1991. № 168/169.
33. Ненарокова И. С. Государственные музеи Московского Кремля. – М., 1977.
34. Николас Л. Х. Похищение Европы. Судьба европейских культурных ценностей в го-нацизма. – М., 2001.
35. Панас К. И. Художественный музей Метрополитен. – М. : Искусство, 1982.
36. Парки и сады // Muzeum. – 1991. – № 168/169.
37. Полунина Н., Фролов А. Коллекционеры старой Москвы. – М., 1997.
38. Пономарев Б. Б. Несовершенный музей в несовершенном мире. – М. :ИПК Роби 2002
39. 500 шедевров / ред. Н. А. Борисовская и И. С. Горди. – М. : Слово, 1997.
40. Равикович Д. А. Формирование государственной музейной сети (1917 – 1-я полови 60-х годов). – М., 1988.
41. Ревякин В. И. Музеи мира. – М., 1993.
42. Российская музейная энциклопедия. В 2 т. Т. 1: А – М.; Т. 2: Н – Я. – М.: Прогресс-РИПОЛ КЛАССИК, 2001.
43. Станюкович Т. В. Этнографическая наука и музеи. – Л., 1978.
44. Старейшие минералогические музеи СССР. – М. : Наука, 1989.
45. Сто великих музеев мира / Автор-составитель Н. А. Ионина. – М. : Вече, 2000.
46. Тарасова М. Студиоло XV – нач. XVI в. и художественная коллекция // Общество государство в древности и средние века. – М., 1984.
47. Хадсон К. Влиятельные музеи. Пер. с англ. / Кеннет Хадсон; пер. Л. Мотылев. Новосибирск: Сибирский хронограф, 2001.
48. Чижова Л. В. Из истории художественных музеев России. – М., 1991.
49. Чистяков Г. П. Эллинистический музейон. Александрия, Пергам, Антиохия // Эллиниз Восток и Запад. – М., 1992.
50. Чубова А. П., Иванова А. П. Античная живопись. – М., 1966.
51. Экомuzeи // Museum. – 1985. - № 148.
52. Этнографические музеи и музеи под открытым небом // Museum. – 1993. – № 175 (1).

53. Юренева Т. Ю. Коллекция и коллекционеры античного мира // Вопросы истории. – 2000 – № 9.
54. Юренева Т. Ю. Музей в мировой культуре. – М.: «Русское слово – РС», 2003.
55. <http://www.googleartproject.com/> – сайт дає можливість переглянути експозиції 17 музеїв світу.